

Ἀ. Ἀπὸ τῆν Ποντιακὴ λαογραφία

. Σ Η Μ Α

Ο.-- Ποντιακὰ λιανοτράγουδα τοῦ θερισμοῦ.—Τὴν ἐκκομπὴ αὐτὴ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης. Στὴ λύρα ὁ Γεώργιος Κουσίδης καὶ ὁ Γιωργούλης Κουγιουμτζίδης. Τὸ πρόγραμμα παρουσιάζει ὁ Πέτρος Καλπακίδης.

. τὸ σῆμα σβῆνει

Ο.-- Διάφορα εἶναι τὰ θέματα τῆς δημοτικῆς ποίησης, ποὺ ἀφοροῦν σὲ ὅλους σχεδὸν τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς. Κάθε περιστάτικὸ, ποὺ κάνει ἰδιαίτερη ἐντύπωση στὸ λαὸ, ποὺ προκαλεῖ τὴ συγκίνησίν του, ἀποτελεῖ καὶ ἓνα θέμα, πᾶνω στὸ ὁποῖο ἡ λαϊκὴ φαντασία καὶ τὸ αἶσθημα τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων δημιουργοῦν τραγουδιὰ, μελωδίες, ὅπου καθρεφτίζεται, ὁλοζώντανος ὁ ψυχικὸς κόσμος τοῦ λαοῦ μας.

Ὁ θερισμὸς εἶναι ἓνας τομέας τῆς γραφικῆς ποντιακῆς ζωῆς, ποὺ ἔδεν ἀποτελέσσει πηγὴ πολλῶν ἐμπνεύσεων γιὰ τὸν αἰσθηματικὸ ποντιακὸ λαὸ. Ὅσο ὅσο ἡ ποντιακὴ λαϊκὴ μουσικὴ ἔδεν στάθηκε ἐντελὴς στεῖρα σχετικὰ μὲ τὸν θερισμό. Δὲν ἔχει βέβαια νὰ παρουσιάσῃ ἐδῶ ἡ λαϊκὴ μουσικὴ τὸν πλοῦτο τῶν τραγουδιῶν, μὲ τὰ ὁποῖα φάλλει ὁ λαὸς τὴν ἀνδρειωσύνη καὶ νοικοκυρσύνη τοῦ τσοπάνη καὶ ^{ἐγὼ} παρχαρομάνης, τὴν λεβάντιὰ καὶ τὴν γενναϊότητα τους, ὅπου τὸ μεγαλεῖο καὶ ἡ ὁμορφιά τοῦ γραφικοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος σιλαβῶνουν τὴν ψυχὴ τοῦ λαϊκοῦ ποιητῆ καὶ ἔπειτα τῆς δίνουιν φτερά, γιὰ νὰ πετάξῃ σὲ ὑπερκόσμιους αἰθέρες καὶ νὰ δώσῃ παλμὸ στὴν ὥρα τῆς ζωῆς. Τὸ πρᾶγμα ἔχει τὴν ἐξήγησίν του.

Στὸν Πόντο, τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ζωῆς ἦταν ὁ ἡρωϊσμός, ἡ ἀσάλευτη πίστις τοῦ λαοῦ στὶς ἐθνικοθρησκευτικὲς παραδόσεις, ἡ ξενιτεία μὲ τοὺς πολλοὺς καὶ μόνους καὶ τέλος ὁ ἡθογραφικὸς χαρακτήρας τοῦ λαϊκοῦ βίου, ὅπως προσδιορίζοταν ἀπὸ τὸ φυσικὸ περιβάλλον καὶ τὶς ἰδιαίτερες κατὰ καιροὺς συνθήκες τῆς ζωῆς. Γιὰ τὸν τελευταῖο αὐτὸν ἀκριβῶς τομέα τῆς ποντιακῆς ζωῆς, ἡ ποντιακὴ δημοτικὴ ποίηση μᾶς παρουσιάζει ἀρκετὰ λαϊκὰ δημιουργήματα, πλὴν ὅμως σχετικὰ μὲ τὴν κτηνοτροφικὴ ζωὴ, μὲ τὶς χερσὲς καὶ τοὺς πόνους τοῦ τσοπάνη καὶ τῆς τσοπάνισσας, ὅπως εἴπαμε. Πάνω σ' αὐτὰ τὰ θέματα ὑπάρχουν πάρα πολλὰ ποντιακὰ λιανοτράγουδα καὶ ἀρκετὰ ἄλλα διηγηματικὰ, λυρικὰ καὶ σὲ ἄλλες μορφές ἀκόμα.

Γιὰ τὸ θερισμὸ ἔχομε λίγα ποντιακὰ λιανοτράγουδα, χαρακτηριστικὰ ὅσο ὅσο τῆς γραφικῆς ζωῆς στὸν τομέα τοῦτο.

Μέ δρεπάνι γινόταν ὁ θερισμός, πού ἀρχιζε τόν Ἰούνιο, στὸν παλιό καιρό. Δύσκολος ὁ μόχθος. Σκυμένοι οἱ θεριστάδες ὀλημερίς κάτω ἀπὸ τὲς καυτὲς ἀντίνες τοῦ ἡλίου, θερίζουν τὰ ὀλόχρυσά στάχυα μὲ τὸν εὐλογημένο καρπό, τὸ σῆμα, τὸ φωμί:...

Ἡ ἀξία κόρη, σκληρὴ δουλεύτρα, θερίζει ἀκούραστα. Μέσα στὸ ὑγιεινὸ φυσικὸ περιβάλλον, ἡ ἀντοχὴ της γίνεται ἀτσαλένια καὶ ὁ σκληρὸς μόχθος ἀντὶ τῆς τῆς μαραζώσης, τῆς δίνει θύναμη. Καὶ ὁ ἥλιος πού τὴν καίει, τὴν ζωντανεύει, τὴν κάνει ὀλοκὸκκινο μῆλο. Ἔτσι τὴν βλέπει ὁ ἀγαπημένος της, πού θερίζει στὸ ἀντικρυνὸ χωράφι, ὅπου ἡ φλόγα τοῦ ἔρωτά του γι' αὐτὴν εἶναι πιὸ ζεστή καὶ ἀπὸ τὴν κάψα τοῦ ἡλίου.

Ἀπὸ σὸ χωράφ' ἔστενες ἄμιν κόμερας μῆλον
τὸ ἡμερικὸ σ' ἔναν παρὰν, γιὰτὶ νὰ καίη σε ὁ ἥλον;

... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ ...

Ο.-

Μὲ ἓνα ἄλλο ποντιακὸ λιανοτραγουδο ἐγνωμιάζεται ἡ ἀξιωσύνη τῆς ποντιοπούλας, πού ^{με} ἰδιαιτέρη χάρη θερίζει χόρτα μέσ' στὸ λιβάδι. Θερίζει μὲ τόση μαστοριά, πού τὴν βλέπουν τὰ παλληκάρια καὶ μαγεύονται.

Ἀπὸ σὸ χωράφ' ἔστενες καὶ ἐθερίζες χορτάρια
τῇ καγαντζῇ σ' τὸ σύρσιμον μαεὺ τὰ παλληκάρια.

... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ ...

Ἀλλὰ ὁ πόντιος λαϊκὸς ποιητὴς δὲν τραγουδᾷ μονάχα τὴν ὀμορφίαν καὶ ἀξιωσύνη τῆς ἀγαπημένης του ἀπὸ τὴν ἀντικρυνὴ πλαγιά. Ζῇ καὶ μαζὶ τῆς τῇ δυσκολία τοῦ τῆς τοῦ μόχθου. Θερίζουν μάζι μὲ τὴν ἀγαπημένη του. Ἐμείνη κοντὰ στὸ ἡλιοβασίλεμα θερίζει μόνη, ἐνῶ ἐκεῖνος πρέπει νὰ δέσῃ τὰ θερισμένα στάχυα σὲ δεμάτια. Μὰ ὁ νοῦς του εἶναι πάντα στὴν ἀγαπημένη του.

Τὸ πουλόπο μ' ἐθερίζεν κι' ἐγὼ ἔδενα δεμάτια
ἐκλίσκουμ' κι' ἐφθλν' ἄτο σ' ὀφρύδια καὶ σ' ὀμμάτια

... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ ...

Ο.-

Σιοποὶ καὶ τραγούδια ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τοῦ Πόντου
(3 σιοποὶ)

... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ ...

Ἡ ἐμπομπὴ μας τελείωσε.

... Σ Η Μ Α ...

Κοντὰ σας καὶ πάλι τὸ ἐρχόμενο Σάββατο αὐτὴ τὴν ὥρα. Τὴν ἐμπομπὴ αὐτὴ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης. Στὴ λύρα ὁ Γεώργιος Κουσίδης καὶ ὁ Γιωργούλης Κουγιουμτζίδης. Τὸ πρόγραμμα παρουσίασε ὁ Πέτρος Καλποκίδης.

- - - - - καὶ εἰς τὴν ἐκδόσιν.